

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 2. An distinguantur formaliter ex natura rei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

modum concipiendi, non item realiter: quia realiter & physicè idem est esse rationale & esse risibile, & à parte rei non datur *Animal & rationale, risibile & rationale*, tanquam duo distincta:

§. II.

An Gradus Metaphysici distinguantur formaliter ex natura rei, vel realiter respectivè?

171. Nota I. Distinctio formalis ex natura rei est distinctio scholæ Scotisticæ, à subtili Doctore Scoto sic dictæ, propria. Hanc ut plenius intelligas, scias necesse est, *Scotistas* statuere duo genera entium realium, nimirum *Res & Realitates*. *Res* dicunt entia metaphysicè completa, per se physicè existentia; hæc docent distinguere *realiter strictè*. *Realitates* vel *Formalitates* vocant prædicata essentialia, quæ nos *gradus metaphysicos* nominamus. Has *Formalitates* appellant entia metaphysicè incompleta, quæ per se separatim existere nequeunt. Hæc volunt distinguere distinctione aliqua mediâ, h. e. tali, quæ nec sit distinctio realis *strictè* talis, quæ datur tantùm inter rem & rem; sed sit hæc minor; nec sit distinctio rationis, sed sit hæc major; quia est inter *Realitates* ac *Formalitates*, quæ nemine cogitante diversas habent essentias. Ita *scotistæ*, ut videre est apud *Fr. Sebast. Dupasquier. In sua Metaphys. Disp. 4. q. 7. conclus. 1. &c.* Ex quibus advertes: Distinctionem hanc vocari *Formalem*, quia est inter *Formalitates* modò descriptas; Vocari *ex natura rei*, quòd

quòd ex ipsa rei essentia absque opera intellectus oriatur. Hinc etiam sic definitur: *Est distinctio plurium rationum, sive formalitatum inseparabilium in eadem entitate, tum à se invicem, tum à re, in qua sunt, quarum una ex natura sua & quidditate actu non est altera.* Ex rō *Rationum* patet, hanc distinctionem dici præterea posse distinctionem rationis, non ideò, quòd fiat per intellectum; sed ideò, quòd fit inter *rationes objectivas*. Porrò signa hujus distinctionis *scotistæ* statuunt sequentia. 1. Quando unum prædicatum excludit alterum è suo conceptu sive definitione formali. 2. Quando aliquid demonstrari de una potest *Formalitate* vel *Realitate* vel *Perfectione*, quod nequit demonstrari de altera. 3. Si in unum prædicatum ita cadit reduplicatio, ut non simul cadat super alterum.

172. *Nota 2.* Hæc ipsa distinctio *Scotistica*, novo tamen verborum apparatu adornata, producta in scenam videtur à nonnullis *R.R. Respectivistæ* nuncupatis. Contendunt enim hi *Authores*, ante omnem operam mentis dari in una eademque re *relationes transcendentales* inter gradus metaphysicos, intrinsecè inter se distinctas, non quidem *strictè realiter*, sed *realiter respectivè*, quatenus v. g. ad sensationes resultat respectus in animali, qui non resultat in rationali &c. Hinc sic arguunt: Animal Petri v. g. dicit ordinem transcendentalem ad sensationes, quem non dicit rationale Petri; ergo animal Petri ab ejus rationali distinguitur
reali-

realiter respectivè. *Status quaestionis* hic est:
Utrum inter gradus metaphysicos ejusdem sup-
positi dentur descriptæ modò distinctiones?

173. *Dico* I. Gradus metaphysici non di-
stinguuntur formaliter ex natura rei *Ratio*.
Hæc distinctio Scotistica esset strictè realis, &
non esset; ergo non datur, & consequenter
gradus metaphysici eâ distingui nequeunt.
Quod non foret strictè realis, ipsi Scotistæ tu-
entur. *Prob. igitur* I. *partem Ant.* Distinctio
rationalis v. g. ab animali ante operam mentis
est distinctio inter rem & rem; ergo est strictè
realis. *Prob. Ant.* Est distinctio inter ens &
ens reale; ergo est distinctio inter rem & rem.
Ant. patet, cum quilibet gradus metaphysicus
est *aptum existere*, qui est conceptus entis; er-
go gradus metaphysici sunt ens & ens rea-
le; ergo sunt res & res, quia prædicatum rei
convertitur cum ente; ergo distinctio forma-
lis ex natura rei inter gradus metaphysicos es-
set distinctio strictè realis. *Si dicant Scotistæ,*
gradus metaphysicos non esse res strictè dictas,
quia sunt inseparabiles à se invicem. *Contra est:*
etiam Personæ divinæ separari non possunt, &
tamen sunt quid strictè reale, & realissimè di-
stinguuntur. Deinde formalitates scotisticæ,
sive separari possint, sive non, dantur à parte
rei ante omnem mentis operationem; ergo ali-
quid sint oportet; ergo res, ergo entia, &
quidem strictè realia; quia *Arist. 4. Metaph.*
inter ens reale & rationis nullum admittit me-
dium; ergo etiam inter distinctionem realem
&

& rationis distinctio media admittenda non est. *Confir.* Juxta Scotistas *Animali & Rationali* ante operam mentis conveniunt prædicata contradictoria; nam *Animal* sentit, *Rationale* non sentit; ergo habent signum maximum distinctio- nis realis; ergo distinguuntur realiter.

174. *Obj. I.* Quæ habent diversas essen- tias, plùs quàm ratione distinguuntur; sed gradus metaphysici ejusdem suppositi habent diversas essentias; ergo plùs quàm ratione di- stinguuntur. *R. D. maj.* Quæ habent diver- sas essentias phycas & independenter ab ope- ratione intellectûs, plùs quàm ratione distin- guuntur. *C.* Quæ habent diversas essentias metaphysicas & dependenter ab operatione intellectûs. *N.* Gradus autem metaphysici an- te operam intellectûs non habent diversas na- turas & essentias; in sensu enim reali & iden- tico rationale æquè est principium sentiendi, ac animal, & animal est æquè principium ra- tiocinandi, ac rationale; Cùm hæc duo à parte rei non sint duo, sed eadem entitas phycica. Hinc (quod bene advertas) semper negandum est suppositum, à parte rei dari *Animal & ra- tionale*, ita ut *et* significet distinctionem; id quod etiam de reliquis gradibus metaphysicis ejusdem suppositi velim intelligas. *Si ais.* Ne- queo dicere: Petrus, ut est animal, est prin- cipium ratiocinandi; aliàs ubicunque erit ani- mal, ibi erit principium ratiocinandi. Ergo animal etiam in sensu reali non est rationale. *R. D. ant.* Nequeo dicere &c. *Si rò ut inferat*
ratio-

rationem formalem abstractam, propter quam Petrus fit principium ratiocinandi. C. Si τὸ ὡς denotet tantum animal individuatum à parte rei, ita ut sensus sit: Petrus, ὡς est hoc animal, est principium ratiocinandi. N. Eodem modo respondendum ad rationem antecedentis; quia verissimè dico: ubicunque est hoc animal individuatum Petri, ibi est principium ratiocinandi. Si reponas. Animal non est tota definitio hominis; ergo animal in sensu reali nequit esse rationale. R. N. Conf. Quæ nulla est, cùm antecedens supponat pro statu intentionali. Si vero contendas antecedens supponere pro statu reali, tunc N. Suppositum, quòd nimirum à parte rei detur animal hominis absque rationali.

175. Obj. 2. Quæ nemine cogitante ex natura sua non sunt idem, illa distinguuntur Scotticè; sed Animal & rationale nemine cogitante ex natura sua non sunt idem; ergo. R. 1. N. Suppositum minoris. Vid. n. 174. R. 2. N. Min. Probas. Homo nemine cogitante per animal convenit brutis, per rationale disconvenit; ergo. R. N. Ant. Homo realiter tam per Animal, quàm per rationale disconvenit, & convenit brutis. Si instes. Eadem linea nequit alteri lineæ esse æqualis & inæqualis; ergo nec idem homo poterit convenire & disconvenire brutis. R. N. Conf. Disp. est: Quantitas, in qua fundatur æqualitas vel inæqualitas, non est virtualiter multiplex; homo autem est virtualiter mul-

mul-

multiplex, h. e. homo utpote agens longè perfectiùs & vegetationes, & sensationes & ratiocinationes &c. exercere potest, per quas distinctas realiter operationes entibus realiter distinctis convenit. *Si urgeas.* Idem per idem nequit esse simile & dissimile eidem rei; ergo nec idem per idem poterit convenire & disconvenire eidem rei. *R. D. ant.* Nequit esse simile & dissimile, si *dissimile* idem sonet ac *non simile*. *C.* quia non simile negat omnem similitudinem. *Si dissimile* idem sonet ac *imperfectè simile*. *N.* eodem modo τὸ simile hic non sumitur pro omnimoda & perfecta similitudine. Deinde ex hoc argumento facilè inferretur eandem individuationem distingui à se ipsa; Nam Petrus v. g. per individuationem suam dissimilis est Paulo, & per eam quoque illi est similis; quia individuatō Petri habet prædicatum commune cum individuatione Pauli; Utriusque enim individuatō est differentia; id quod ipsis *Scotistis* solvendum est. *Si dicas* denique: Idem nequit esse æquale & inæquale eidem rei; ergo nec idem potest esse simile & dissimile eidem rei. *R. N, Conf. Disp.* est, quia æqualitas consistit in indivisibili, cùm quantitas non suscipiat magis & minùs: econtrà similitudo utpote qualitas suscipit magis & minùs.

176. *Observa I.* Propositiones negativæ, quas formant Adversarii, semper falsæ sunt in sensu & statu reali v. g. hæ: *Petrus sentit per animal, non sentit per rationale; Deus punit per*
justi-

justitiam, non punit per misericordiam &c. Ratio est, quia prædicata ejusmodi independenter ab intellectu sunt una indivisibilis entitas. II. A parte rei non datur compositio metaphysica nisi fundamentaliter; nec datur formaliter prædicatum inferius, superius. III. Licet animal ab intellectu non habeat, quod sit simpliciter Principium sentiendi; habet tamen ab intellectu, quod sit præcisè formaliter & tantum principium sentiendi.

177. *Dico. 2. Gradus metaphysici non distinguuntur distinctione reali respectivâ. Ratio est 1. Relationes Respectivistarum (de quibus vid. n. 172.) vel sunt entitates, vel nihil? Si sint entitates; ergo vel sunt res, vel realitates? Si sint res; ergo distinguuntur realiter strictè; si sint realitates; ergo distinguuntur scotisticè. Subsumo. Sed ipsi Respectivistæ non admittunt distinctionem strictè realem, nec scotisticam inter gradus metaphysicos; ergo nec admittenda est realis respectiva, cum hæc ex ratione data vel strictè realis, vel certò scotistica quoad rem sit. Ratio est 2. Quia eadem indivisibilis res dicere potest relationes diversas ad terminos diversos, quin illa diversitas sit in ipsa re respiciente; Nam multiplices respectus non multiplicant fundamentum. Probatum hoc. Eadem Albedo A. est similis albedini B. C. &c. & est dissimilis rubedini, flavedini &c. Item idem Intellectus dicit relationem ad assensum, dissensum, affirmationem, negationem, apprehensionem. Sed in his omnibus non est di-*
veritas

veritas in fundamento, five in re respiciente hos terminos; sed tantum in terminis ipsis; ergo multiplices termini non multiplicant fundamentum. *Prob. min.* Si diversitas esset in re respiciente, tunc non foret eadem *Albedo A.* nec idem Intellectus realiter; quod dici non potest. *Si ais:* quod fundamentum non multiplicetur secundum esse absolutum, multiplicetur autem secundum esse respectivum. *Contra est.* Idem à se ipso neque secundum esse absolutum, neque secundum esse respectivum intrinsicè realiter actualiter distingui potest; aliàs idem esset idem secum, ut supponitur; & non esset idem secum; quia esset in se distinctum.

178. *Obj.* Petrum esse animal, vivens, rationale &c. sunt relationes transcendentales, quibus Petrus respicit essentialiter sensationes, actus vitales, ratiocinationes; Sed hæ relationes dantur à parte rei; ergo etiam animal, vivens &c. dantur à parte rei. *R. D. maj.* Petrum esse animal &c. sunt relationes transcendentales *realiter actualiter & quoad rectum* distinctæ à fundamento. *N. Fundamentaliter* distinctæ, vel *quoad obliquos* solum. *C. D. etiam min.* Hæ relationes dantur à parte rei *realiter actualiter & quoad rectum* distinctæ. *N.* Distinctæ *quoad obliquum*, vel *fundamentaliter* duntaxat. *C.* Rectus est v.g. totus idemque Petrus per eandem suam entitatem virtualiter multiplicem respiciens sensationes, actus vitales, ratiocinationes, tanquam *terminos & obliquos*, qui utique

utique realiter à fundamento sive recto distinguuntur.

179. *Inst.* 1. Intellectus tendere potest in animal, quin tendat in rationale; ergo hæc duo erunt realiter distincta. R. N. *Conf.* vel D. *Ant.* potest tendere in animal, quin tendat in rationale, exercitè animal distinguendo à rationali. C. Signatè supponendo animal jam esse distinctum actualiter à rationali. N.

180. *Inst.* 2. Gradus metaphysici non fiunt per intellectum; ergo sunt à parte rei distincti. R. D. *Ant.* Gradus metaphysici non fiunt per intellectum quoad esse distinctionis formalis actualis. N. Quoad rem, & quoad esse fundamentale distinctionis. C. *Eodem modo solvas hæc argumenta:* Intellectus non facit Petrum esse substantiam, esse vivens, esse corpus &c. Item: Corpus, vivens, animal sunt concreta metaphysica, quæ quoad subjectum & formam dantur à parte rei; cum homo non ideò sit Corpus, vivens &c. quia cognoscitur; sed ideò cognoscitur, quia à parte rei est corpus, vivens &c.

181. *Observa.* Ante operam intellectus non datur in homine v. g. alia & alia actualiter habitudo, seù relationes & veritates objectivæ distinctæ quoad rectum, sed est unica tantum à parte rei relatio in tota entitate hominis tam ad sensationes, quàm ad ratiocinationes, quæ est fundamentaliter multiplex, & per intellectum distinguibilis.